

VASTUTSÜKLILISE KAPITALIPUHVRI MÄÄR

EESTI PANGA HINNANG VASTUTSÜKLILISE KAPITALIPUHVRI MÄÄRALE (I KVARTAL 2022)

Eesti Panga 2022. aasta veebruari keskpaiga hinnangu järgi on koos majanduskasvuga suurenevas ka krediidsüklilist tulenevad riskid. 2021. aasta novembris otsustas Eesti Pank, et pangad peavad alates 7. detsembrist 2022 hoidma vastutsüklilist kapitalipuhvrit 1% baasmäära tasemel. Lähtudes praegustest reaalsektori võla kasvu ja võlakoormuse näitajatest, on põhjendatud jätta I kvartalis 2022 puhvrinõude tsükliline komponent senisele 0% tasemele. Samas tähendab laenukasvu riskide suurenemine, et lähitulevikus võib olla vajalik tõsta nende riskide katteks vastutsüklilise kapitalipuhvri nõuet.

- **Kohaldatav vastutsüklilise kapitalipuhvri määr: 1%** (sh tsükliline komponent 0%) alates 7. detsembrist 2022
- **Standardne võla ja SKP suhtarv: 117%; selle kõrvalekalle pikaajalisest trendist: -6 protsendipunkti**
- **Puhvri arvutuslik määr: 0%**
- **Puhvrimäära põhjendus.** Reaalsektori võla kasvutempo oli 2021. aasta sügisel pikaajalisest nominaalse SKP kasvust veidi aeglasem ning võlakoormus ei suurenenud. Lühiajal võib aga võlakasv hakata pikaajalist nominaalset SKP kasvu püsivalt ületama ja seetõttu võivad krediidsüklilist tulenevad süsteemsed riskid suureneda. Seepärast võib lähitulevikus osutuda vajalikuks riskide katteks tõsta vastutsüklilise kapitalipuhvri nõuet baasmäärast (1%) kõrgemale tasemele.

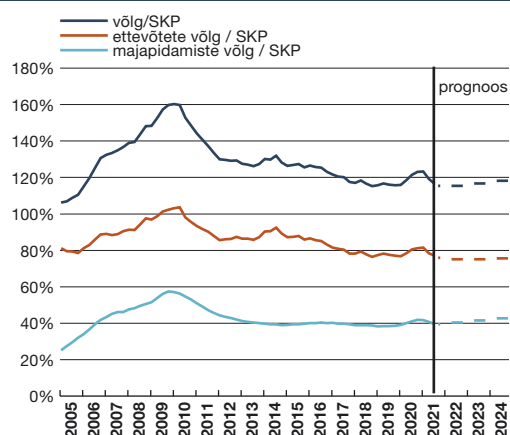
Reaalsektori võlakoormus on pärast ajutist tõusu taas Covid-19 pandeemia eelsel tasemel.

Kui koroonakriisi tõttu 2020. aastal aset leidnud majanduslangus tõi kaasa võla ja SKP suhtarvu tõusu, siis tänu majanduse kiirele taastumisele jäi see tõus lühiajaliseks. Juba 2021. aasta kolmandaks kvartaliks oli see näitaja langenud tagasi peaaegu samale tasemele (117%), mis enne pandeemia puhkemist. Ettevaates jätkab võlakoormus kiire majanduskasvu tõttu tõenäoliselt veel mõnda aega alanemist, kuid hakkab seejärel tõusma (vt joonis 1).

Reaalsektori võla aastakasv kolmandas kvartalis oluliselt ei muutunud.

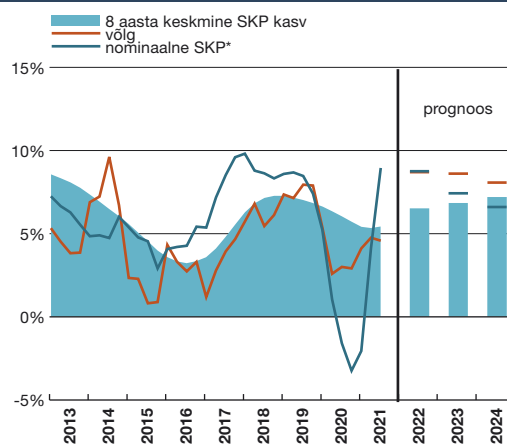
Reaalsektori võlg suurenes kolmandas kvartalis aastavõrdluses 4,6%, mis oli aeglasem nii jooksva aasta (9%) kui ka pikaajalisest keskmisest nominaalsest majanduskasvust (5,4%). Eesti Panga detsembriprognoosi järgi kiireneb võlakasv lähiaastatel ning hakkab ületama nii pikaajalist keskmist kui ka jooksvat nominaalset SKP kasvu (vt joonis 2). Kui võlakasv on mitu kvartalit järjest pikaajalisest nominaalsest SKP kasvust kiirem, viitab see krediidsüklilist tulenevate riskide suurenemisele. Seetõttu võib osutuda lähitulevikus vajalikuks suurendada nende riskide katteks vastutsüklilise kapitalipuhvri nõuet.

Joonis 1. Reaalsektori võlakoormus

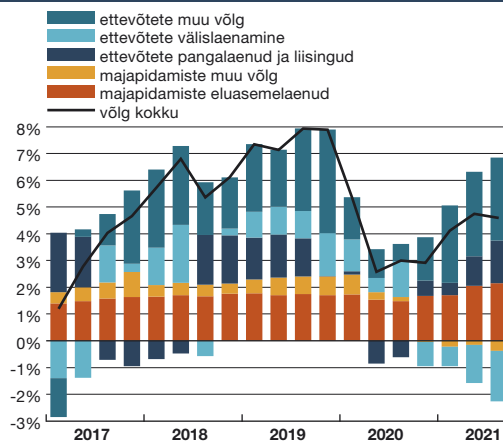
Allikad: statistikaamet, Eesti Pank.

Joonis 2. Realsektori võla ja nominaalse SKP aastakasvu prognoos

* Libisev 4 kvartali SKP aastakasv.
Allikad: Eesti Pank, statistikaamet.

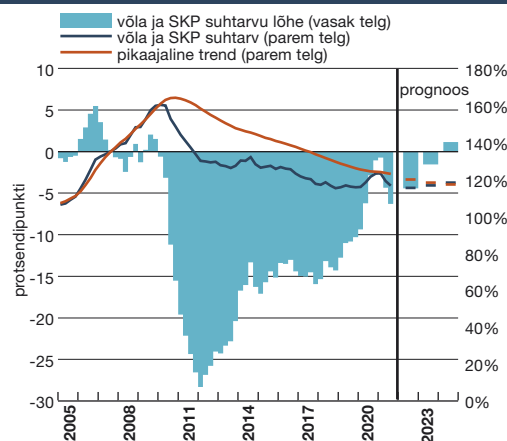
Joonis 3. Realsektori koguvõla aastakasv komponentide lõikes

Allikas: Eesti Pank.

Nii ettevõtete pangalaenuid kui ka majapidamiste eluasemelaenuid kasvavad kiiremini kui reaalsektori koguvõlg. Ettevõtete ja majapidamiste võlg suurenes kolmandas kvartalis aastatagusega võrreldes vastavalt 4% ja 5%, samal ajal kui ettevõtete pangalaenuid kasvasid kolmandas kvartalis aastavõrdluses 6% ja eluasemelaenuid 8%. See tähendab ühtlasi, et nii ettevõtete pangalaenuid kui ka majapidamiste eluasemelaenuid osakaal reaalsektori võla kasvus on tõusnud (vt joonis 3). Kuna pangalaenuid kasvavad kiiresti ja konkurents pangandusturul on tihenunud, siis on oht pangandussektori haavatavuse suurenemiseks.

Joonis 4. Standardne võla ja SKP suhtarvu lõhe

Allikad: statistikaamet, Eesti Pank.

Baseli pangajärelevalve komitee metoodika alusel arvatud nn standardne¹ võla ja SKP suhtarvu lõhe oli 2021. aasta kolmanda kvartali lõpus –6 protsendipunkti (vt joonis 4). Eesti Panga kasutatav täiendav² lõhe oli –15 protsendipunkti.

Negatiivne võla ja SKP suhtarvu lõhe tähendab, et võla ja SKP suhtarv on praegu võlakooormuse pikaajalisest trendist madalam, mistõttu on vastutsükliise puhvri arvutuslik määr 0%. Ettevaates on Eesti Panga detsembriprognosis järgi oodata, et lähema kolme aasta jooksul võla ja SKP lõhe järk-järgult väheneb ning muutub 2024. aasta lõpuks positiivseks.

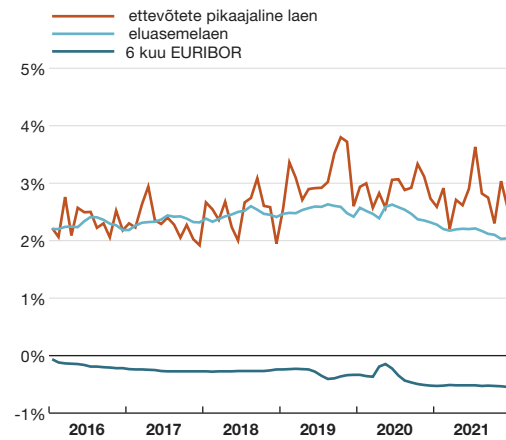
Pankade laenupakkumine on suurenenud. 2021. aastal pankade väljastatud laenuid maht kasvas ning keskmine intressimäär alanes (vt joonis 5), mis viitab suurenenud konkurentsivõimele ja laenupakkumisele turul. Samuti näitasid 2021. aastal läbi viidud pankade laenutegevuse uuringud, et laenustandardid mõningal määral leevenesid, mis tähendab, et võimalike laenusajate ring pankade seisukohast laienes ja laenuid kättesaadavus paranes.

1 Standardse võla ja SKP suhtarvu puhul kasutab Eesti Pank võla leidmiseks rahvamajanduse arvepidamise finantskontode kvartalstatistikat. Võlg sisaldab reaalsektori nii Eestist kui ka välismaalt võetud laene ja emiteeritud võlakirju. Tegemist on konsolideerimata näitajaga.

2 Täiendava laenuid ja SKP suhtarvu arvutamisel kasutatakse kitsas krediidiagregaat sisaldab Eestis tegutsevatest pankadest kodumaistele ettevõtetele ja majapidamistele antud laenuid ja liisinguid.

Kokkuvõttes ei pea Eesti Pank 2022. aasta veebruari keskpaiga hinnangu järgi vajalikuks vastutsüklilise kapitalipuhvri määra muuta, kuid kuna krediidsüklilist tulenevad riskid tõenäoliselt kasvavad, siis võib lähitulevikus osutada siiski vajalikuks tõsta nende riskide katteks vastutsüklilise kapitalipuhvri nõuet baasmäärast kõrgemale tasemele. Hinnang lähtub sellest, et praegu on võlakasv endiselt pikaajalisest nominaalsest SKP kasvust aeglasem. Lähiaastatel võib aga võlakasv hakata pikaajalist SKP kasvu ületama ning võlakoormus suureneb. See tähendaks krediidsüklilist tulenevate riskide suurenemist, mille katteks oleks põhjendatud vastutsüklilise kapitalipuhvri nõude tõstmine.

Joonis 5. Eluasemelaenude ja ettevõtete pikaajaliste laenude kaalutud keskmine intressimäär

Allikad: Euroopa Keskpang, Eesti Pank.